

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО НАУКОВОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МАГІСТРІВ

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Мартінова Р. Ю., Маслова А. В.

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.

Д. Ушинського, Україна, м. Одеса

У статті представлено і обґрунтовано лінгводидактичну модель навчання іношомовного наукового писемного мовлення магістрів, що включає цілі навчання, елементи предмету навчання, компоненти змісту і методи навчання, а також способи контролю результатів навчання в динаміці їх реалізації на трьох етапах: лінгвокомунікативному, навчально-мовленнєвому та професійно-мовленнєвому. Доведено доречність досягнення кінцевого вміння наукового стилю англійського мовлення шляхом аналізу автентичних першоджерел на педагогічну тематику за умови їх вивчення від більш простих в лінгвістичному та смислового наповненні до складніших.

Ключові слова: англійське наукове мовлення, автентичний науковий текст, етапи навчання, мета навчання, знання, вміння, магістри

Мартынова Р. Ю., Маслова А. В. Лингводидактическая модель обучения английской научной письменной речи магистров / Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского, Украина, г. Одесса

В статье представлена и обоснована лингводидактическая модель обучения иноязычной научной письменной речи магистров, включающая цели обучения, элементы предмета обучения, компоненты содержания и методы обучения, а также способы контроля результатов обучения в динамике их реализации на трех этапах: лингвокоммуникативном, учебно-речевом и профессионально-речевом. Доказана уместность достижения конечного умения научного стиля английской речи путем анализа аутентичных первоисточников на педагогическую тематику при условии их изучения от более простых в лингвистическом и смысловом наполнении к более сложным.

Ключевые слова: английская научная речь, аутентичный научный текст, этапы обучения, цель обучения, знания, умения, магистры.

Martynova R. Yu., Maslova A. V. Lingvodidactic model of teaching English scientific written speech to masters / South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushinsky, Ukraine, Odesa

The article presents and proves lingvodidactic model of teaching foreign scientific written speech to masters. The components of the structure such as learning goals, elements of subject learning, content components, teaching methods and learning outcomes control, are implemented in three stages: lingvo communicative stage, training speaking stage, and professional speaking stage. The authors prove the appropriateness of English pedagogical original sources study and analysis in order to

develop final scientific speech skills when proceeding from linguistically and semantically simplest to more complex texts.

Key words: English scientific speech, authentic scientific text, stages of learning, goal of learning, knowledge, skills, masters.

Вступ.

У сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні суттєво зростають вимоги до підготовки фахівців, які вільно володіють англійським письмовим науковим мовленням. Це пов'язано з практичною потребою використання письмового мовлення як основної форми наукової комунікації, оскільки успішній реалізації усного виступу на наукову тематику сприяє його попередня підготовка в письмовій формі. Таке визнання першочергової необхідності розвитку практичних навичок користування науковим стилем англійського мовлення передбачає «максимальне наближення наукового матеріалу до навчального процесу і до інтересів студентів-нефілологів, оптимізацію навчального процесу і пов'язану з цим активізацію методів і прийомів навчання» [1, с. 157].

Значний внесок у методику навчання іншомовного наукового мовлення зробили Н. Е. Аносова, Е. В. Васильєва, О. А. Колмакова, Ю. О. Комарова, Т. М. Рибіна, Т. В. Сміт, Т. В. Яхонтова та інші. Роботи цих учених підкреслюють необхідність виявлення основних особливостей і жанрів науково-технічних текстів [2], [3]; обґрунтовують інноваційні методи навчання наукового дискурсу [4]; дозволяють розкрити алгоритм формування лексичних навичок англійського наукового мовлення [5], [6]; сприяють формуванню навичок і вмінь, необхідних для написання науково-тематичного повідомлення англійською мовою [7]; наводять методичні дії, спрямовані на навчання виступу на наукові теми [8].

Проте перелічені дослідження лише частково вирішують проблему навчання наукового мовлення англійською мовою, оскільки сам процес навчання в них розглядається як монометодичний, а не інтегрований, що призводить до розриву між придбанням наукових та іншомовних знань.

Враховуючи переваги і недоліки існуючих методів навчання досліджуваного виду мовленнєвої діяльності, дозволимо собі в цій статті викласти власний варіант лінгводидактичної моделі навчання англійського наукового писемного мовлення магістрів в процесі аналізу фахових досліджень з педагогіки.

Виклад основного матеріалу статті. Згідно дидактичних законів організації процесу навчання, методика навчання повинна співвідноситися з цілями навчання, елементами предмета навчання, компонентами змісту, методами і способами контролю результатів навчання. Розглянемо зміст кожної з названих ланок процесу навчання, змоделюємо цей процес і виявимо на його основі ті лінгвомовленнєві дії, які зможуть найбільш оптимальним чином забезпечити становлення умінь наукового стилю англійського мовлення.

З результатів педагогічних досліджень нам відомо, що процес навчання – це логічно обґрунтована, послідовна, безперервна зміна стану суб'єктів навчання в спеціально організованому середовищі з метою досягнення ними освітніх результатів, які можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми. Перші

виражаються в формі творів, доповідей, творчих робіт (для учнів); навчальних програм, діагностичних матеріалів (для викладачів); а другі – це особистісні накопичення знань, умінь і навичок, способів дій з досліджуваними предметами, а також розвиток здібностей [9, с. 234-235].

Що стосується процесу навчання, який ми розробляємо, то зовнішнім освітнім продуктом тут є наукова доповідь, наукова стаття, рецензія на переглянуте педагогічне дослідження або короткий виклад його змісту у вигляді резюме. Внутрішній результат створюваного процесу навчання буде являти собою приріст наукових знань у досліджуваній педагогічній тематиці, а також вдосконалення умінь викладати думки в науковому стилі їх реалізації.

Із зазначеного вище виходить, що внутрішні і зовнішні результати навчання слід вважати його узагальненими цілями, які, як відомо, досягаються шляхом висування та реалізації конкретних цілей навчання, тобто цілей засвоєння кожної частини навчального матеріалу. Препарування досліджуваного змісту на частини залежить від багатьох чинників, до яких належать наступні: вік учнів; обсяг змісту, що вивчається; обсяг навчального часу, відведений на його засвоєння; здібності учнів засвоювати досліджувану інформацію за одиницю навчального часу; попередній навчальний досвід учнів. Отже, узагальнені цілі навчання пов'язані із його узагальненим змістом і узагальненими результатами його засвоєння, а конкретні цілі навчання висуваються до кожної частини змісту, що вивчається, і лише при досягненні кожної попередньої з них, можливо висунення наступної [10, с. 87].

Якщо розглядати крок за кроком процес навчання, який ми розробляємо, то стає зрозумілим, що досягнення кінцевого вміння наукового стилю мовлення на основі аналізу англomовних автентичних педагогічних робіт можливе за умови їх вивчення від більш простих в лінгвістичному та смисловому наповненні до складніших. Оскільки ж реальні англomовні автентичні педагогічні дослідження не могли створюватися їх авторами на основі врахування цього дидактичного положення, вважаємо можливою його реалізацію за рахунок читання однієї і тієї ж роботи в її різних версіях: від повністю адаптованої, що включає знайому для учнів лексику, до частково адаптованої, яка містить в собі тільки частину важко доступних для розуміння мовних явищ з реальної автентичної форми, і, нарешті, - до неадаптованої версії того ж наукового тексту. При цьому кожна доза незнайомих мовних явищ перед читанням другої і третьої версії тексту повинні пред'являтися в дотекстовому смисловому і лінгвістичному оточенні; активізуватися в різних видах навчальної мовленнєвої діяльності і, тим самим, засвоюватися на дотекстовому рівні. Подальша післятекстова робота над прочитаним, яка складається в підготовці письмових наукових доповідей і статей, з одного боку, поглибить професійні педагогічні знання студентів, а з іншого боку, вдосконалисть їх лінгвістичні знання специфічними науковими термінами і зворотами мовлення.

При цьому ми не наполягаємо на трьох версіях наукового тексту: повністю адаптованого, частково адаптованого і неадаптованого. Проблема визначення кількості версій наукового педагогічного тексту для його осмислення і подальшого використання прочитаного у власному письмовому мовленні

покладається на викладача, оскільки це залежить від лінгвістичної підготовки студентів і обсягу їх професійно-педагогічних знань.

Все вищезазначене дозволяє нам назвати зміст цілей та елементів предмета навчання, компонентів змісту і методів навчання, а також способів контролю результатів навчання. З метою наочної демонстрації взаємозв'язку в реалізації цих ланок досліджуваного процесу навчання представимо його у вигляді лінгводидактичної моделі, що відображає наступні етапи: лінгвокомунікативний (рис. 1), навчально-мовленнєвий (рис. 2) та професійно-мовленнєвий (рис. 3).

На лінгвокомунікативному етапі відбувається перше знайомство студентів з науковими текстами педагогічної тематики, яке для доступності їх сприйняття виключає незнайому лексику і тому в значній мірі спрощує їх зміст. Такі методичні дії забезпечують можливість більшості тих, хто навчається, зрозуміти зміст наукового тексту і викласти його. Неодноразове виконання таких мовленнєвих дій дозволяє студентам поступово долучатися до наукової форми викладу думок.

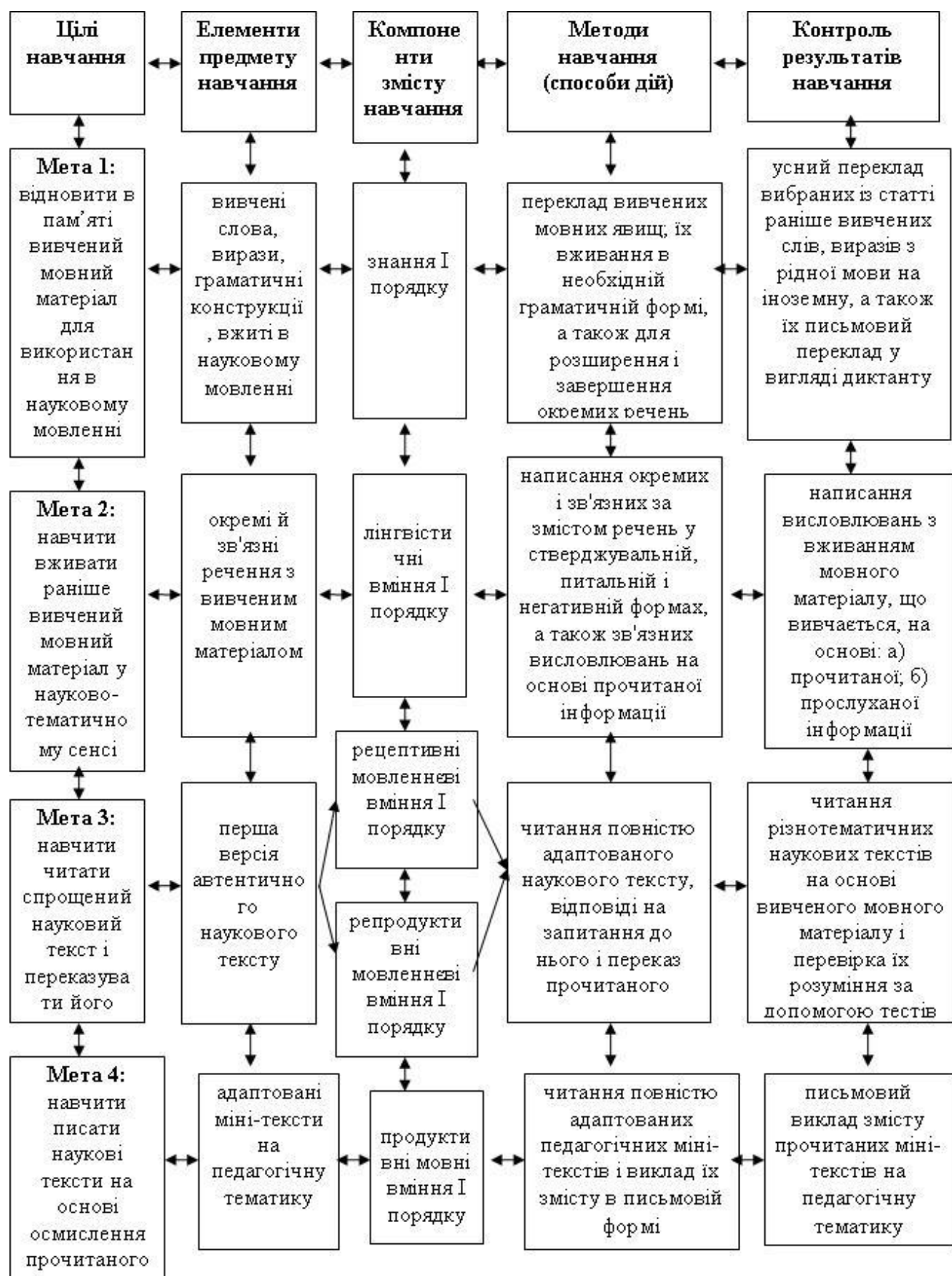

Рис. 1. Лінгводидактична модель навчання англійського наукового писемного мовлення магістрів. Лінгвокомунікативний етап.

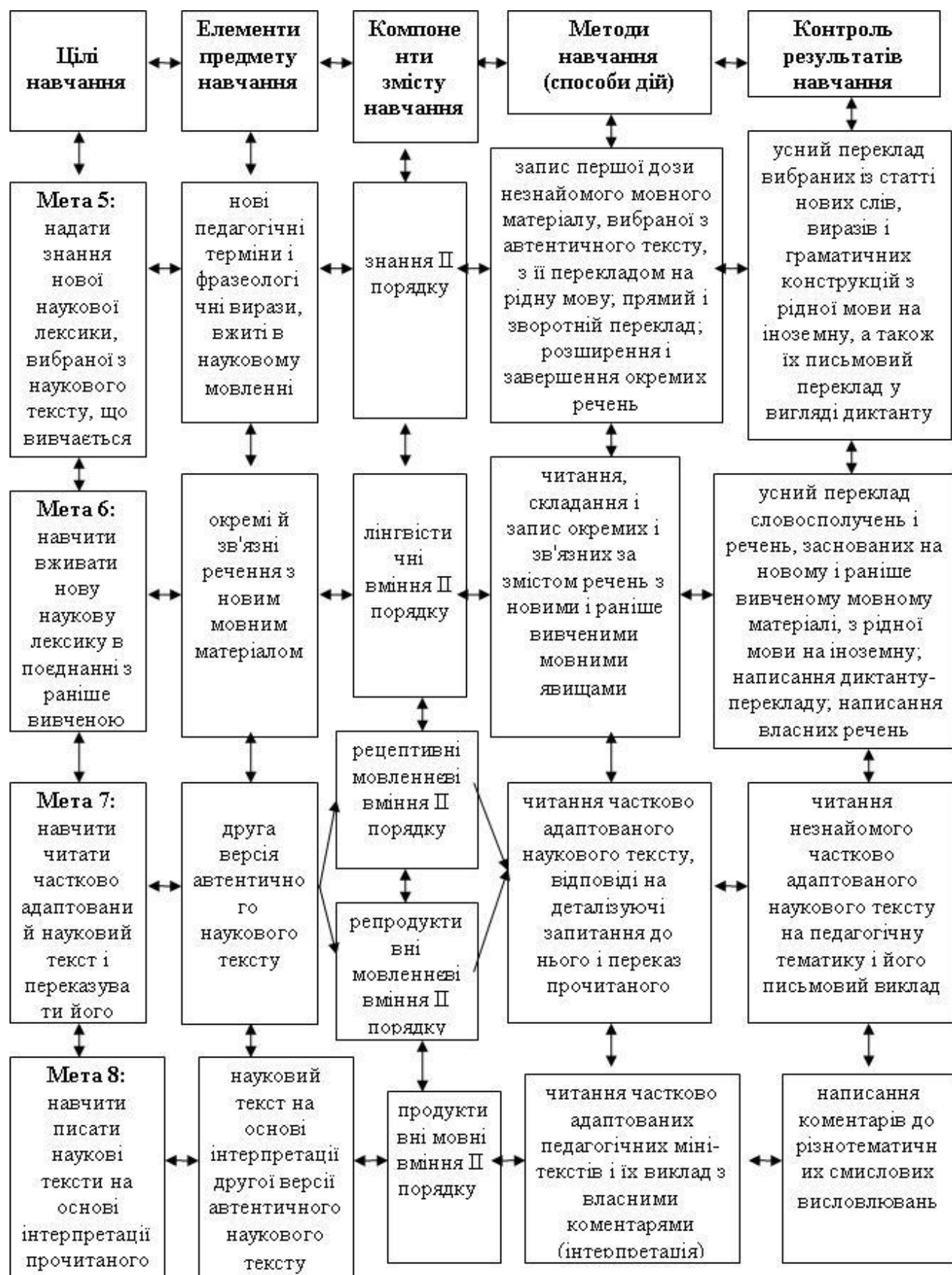

Рис. 2. Лінгводидактична модель навчання англійського наукового писемного мовлення магістрів. Навчально-мовленнєвий етап.

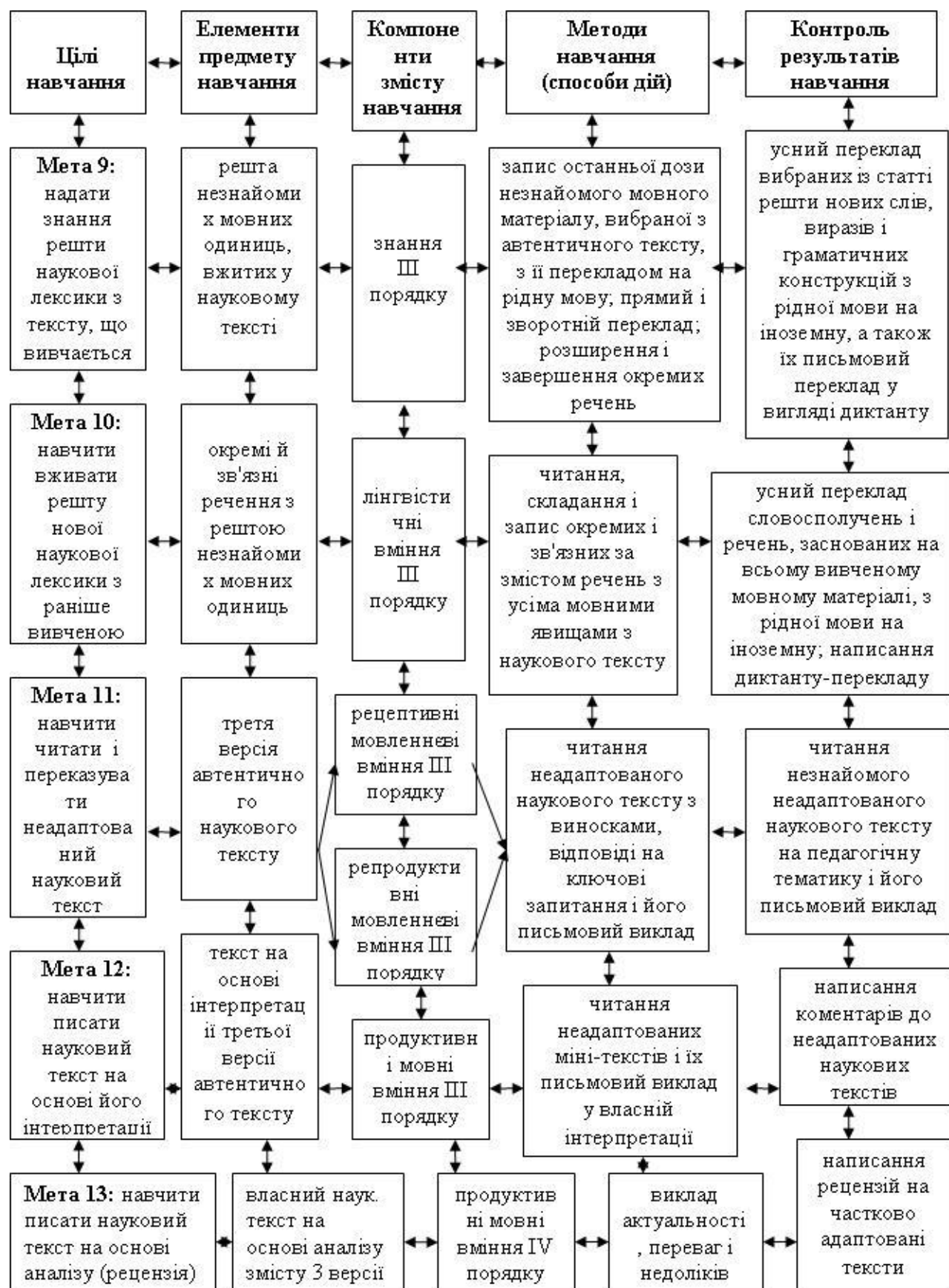

Рис. 3. Лінгводидактична модель навчання англійського наукового писемного мовлення магістрів. Професійно-мовленнєвий етап.

На навчально-мовленнєвому етапі триває ознайомлення студентів з науковою формою викладу думок на матеріалі автентичних наукових текстів, але в їх не повній, а лише частково адаптованій редакції. Для досягнення можливості їх розуміння пропонується дотекстове вивчення використаної в них незнайомої лексики, причому не тільки типової для наукового викладу думок, а й тієї, яка є найбільш частотною в наукових текстах педагогічної тематики. На даному етапі у зв'язку з набуттям знань нової лексики студенти навчаються не тільки переказувати наукові частково адаптовані тексти, а й інтерпретувати їх, тобто коментувати прочитане, висловлювати свою точку зору з приводу сприйнятого змісту.

На професійно-мовленнєвому етапі завершується розвиток умінь англомовного наукового мовлення, яке передбачає навчання студентів читання цих же текстів, але в неадаптовану вигляді. Для попередження можливих труднощів при сприйнятті таких текстів студенти вивчають останню частину незнайомої лексики як наукового, так і тематичного змісту, що дозволяє їм не тільки переказувати й інтерпретувати прочитане, а й аналізувати його.

Для більш детального викладу всього процесу навчання англомовного наукового мовлення магістрів розглянемо зміст цілей та елементів предмета навчання, компонентів змісту і методів навчання, а також способів контролю результатів навчання на кожному з представлених етапів.

Перша мета навчання на *лінгвокомунікативному етапі* полягає у відновленні в пам'яті тих, кого навчають, мовного матеріалу, можливого для вживання в науковому мовленні. Цей матеріал представляється у вигляді слів, виразів, граматичних конструкцій, ужитих в адаптованому варіанті наукового тексту. Знання цього матеріалу набуваються шляхом прямого і зворотнього перекладу вивчених мовних явищ; тренування їх вживання в потрібній граматичній формі, а також розширення і завершення окремих речень, що відповідає *знанням першого порядку*, тобто знанням першого найбільш простого рівня складності. Перевіряються ці знання за допомогою регламентованого в часі усного перекладу відповідних мовних явищ з рідної мови на іноземну і їх письмового перекладу на іноземну мову у вигляді контрольного диктанту. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про досягнення висунутої мети навчання.

Цей показник рівня рецептивного засвоєння матеріалу запропонував В. П. Беспалько. Так, зокрема, він сказав, що якщо учень впізнає 70% введеного матеріалу, то з ним можна просуватися вперед; якщо ж він правильно відтворює менше 70% матеріалу, то повинен затриматися на ньому, щоб запам'ятати 70% його обсягу [11, с. 102]. Ми ж до цього хочемо додати, що просування по матеріалу вперед, тобто розвиток лінгвістичних, рецептивних, репродуктивних і продуктивних умінь застосування в мовленні, має здійснюватися більшістю або більшою частиною студентів, тобто 100 - 80% тих, хто навчається, що свідчитиме про можливість переходу до досягнення наступної мети навчання.

Друга мета навчання на цьому ж етапі полягає у вживанні раніше вивченого мовного матеріалу в окремих і зв'язних за змістом реченнях науково-тематичного змісту. Такі вміння здобуваються шляхом написання окремих і

зв'язних за змістом речень у стверджувальній, питальній і негативній формах, а також різноматичних зв'язних висловлювань на основі прочитаної інформації, що відповідає *лінгвістичним умінням першого порядку*, тобто найбільш простим мовленнєвим діям з вивченим мовним матеріалом. Перевіряються ці вміння за допомогою написання кількох різних тематичних висловлювань на основі: а) прочитаної; б) прослуханої інформації. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання.

Третя мета навчання на цьому ж етапі полягає в читанні першої (повністю адаптованої) версії наукового тексту та її переказі, що відповідає *рецептивним і репродуктивним мовленнєвим умінням першого порядку*, тобто мовним діям, спрямованим на ознайомлення з обмеженим професійним змістом і на його коротке відтворення. Перші з них здобуваються шляхом читання і осмислення змісту адаптованого наукового тексту, а другі – шляхом відповідей на питання до прочитаного і його переказу. Перевіряються ці вміння за допомогою читання кількох адаптованих наукових текстів і виконання тестових завдань за їх змістом. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про можливість висунення наступної мети навчання.

Четверта мета навчання на *лінгвокомунікативному етапі* полягає в написанні наукових міні-текстів на основі переосмислення прочитаного в першій версії автентичного наукового тексту. Такі вміння здобуваються шляхом читання адаптованих міні-текстів на педагогічну тематику та письмового викладу змісту кожного з них, що відповідає *продуктивним мовленнєвим умінням першого порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на письмовий виклад змісту міні-текстів на педагогічну тематику. Перевіряються ці вміння за допомогою письмового викладу змісту прочитаних міні-текстів. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання, яка реалізується на другому, тобто *навчально-мовленнєвому етапі* навчання.

П'ята мета навчання на *навчально-мовленнєвому етапі* полягає в придбанні знань нової наукової лексики, вибраної з наукового тексту, що вивчається, і її вживанні для трактування нових термінів, фразеологічних тематичних виразів і педагогічних понять. Такі знання набуваються шляхом запису першої дози незнайомих мовних явищ з перекладом на рідну мову, її прямим і зворотнім перекладом, а також шляхом її використання для розширення і завершення окремих речень, що відповідає *знанням другого порядку*, тобто знанням наступного рівня складності. Перевіряються ці знання за допомогою регламентованого в часі усного перекладу вибраного з частково адаптованого автентичного наукового тексту нового мовного матеріалу з рідної мови на іноземну, а також його письмового перекладу на іноземну мову у вигляді контрольного диктанту. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про можливість висунення наступної мети навчання.

Шоста мета навчання на цьому ж етапі полягає у вживанні мовного матеріалу, що вивчається, у взаємозв'язку з раніше вивченим в окремих і зв'язних реченнях науково-тематичного змісту. Такі вміння здобуваються шляхом читання і самостійного написання окремих і зв'язних за змістом речень у формі наукових мікротекстів з їх подальшим відтворенням, що відповідає *лінгвістичним умінням другого порядку*, тобто більш складним мовленнєвим діям з вивченим і знову засвоєним мовним матеріалом. Перевіряються ці вміння за допомогою регламентованого в часі усного перекладу словосполучень і речень, заснованих на новому і раніше вивченому мовному матеріалі, представленому у другій і першій версіях наукового тексту; написання диктанту-перекладу цих же словосполучень і речень іноземною мовою при їх слуховому сприйнятті рідною; а також шляхом складання власних речень з новими мовними явищами з другої версії. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання.

Сьома мета навчання на цьому ж етапі полягає в читанні другої (частково адаптованої) версії наукового тексту та її переказі, що відповідає *рецептивним і репродуктивним мовленнєвим умінням другого порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на ознайомлення з більш повним обсягом професійного змісту, і його більш детальне відтворення. Перші з них здобуваються шляхом читання і осмислення змісту частково адаптованого наукового тексту, а другі – шляхом відповідей на питання до прочитаного і його переказу. Перевіряються ці вміння за допомогою читання незнайомого частково адаптованого наукового тексту на педагогічну тематику і його викладу в письмовій формі. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про можливість висунення наступної мети навчання.

Восьма мета навчання на *навчально-мовленнєвому етапі* полягає в написанні власного наукового тексту на основі інтерпретації прочитаного в другій версії автентичного наукового тексту. Такі вміння здобуваються шляхом читання частково адаптованих міні-текстів на педагогічну тематику та письмового викладу кожного з них з власними коментарями, що відповідає *продуктивним мовленнєвим умінням другого порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на письмовий виклад частково адаптованих текстів на педагогічну тематику. Перевіряються ці вміння за допомогою складання письмових коментарів до різноматематичних смислових висловлювань. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання, яка реалізується на третьому, тобто *професійно-мовленнєвому етапі* навчання.

Дев'ята мета навчання на *професійно-мовленнєвому етапі* полягає в придбанні знань останньої частини наукової лексики, вибраної з наукового тексту, що вивчається. Такі знання набуваються шляхом запису дози незнайомих мовних явищ, що залишились, з перекладом на рідну мову, її прямим і зворотнім перекладом у поєднанні з вивченим мовним матеріалом з другої версії наукового тексту, а також шляхом розширення і завершення окремих речень, що відповідає

знанням *третього порядку*, тобто знанням високого рівня складності. Перевіряються ці знання за допомогою регламентованого в часі усного перекладу обраних із статті нових слів, виразів і граматичних конструкцій, що залишилися, з рідної мови на іноземну, а також їх письмового перекладу на іноземну мову у вигляді контрольного диктанту. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про можливість висунення наступної мети навчання.

Десята мета навчання на цьому ж етапі полягає у вживанні останньої дози мовного матеріалу, що вивчається, у взаємозв'язку з раніше вивченим в окремих і зв'язних реченнях науково-тематичного змісту. Такі вміння здобуваються шляхом читання і самостійного написання окремих і зв'язних за змістом речень з усіма вибраними з автентичного наукового тексту мовними явищами, що відповідає *лінгвістичним умінням третього порядку*, тобто складним мовленнєвим діям з усім мовним матеріалом неадаптованої версії професійно-педагогічного тексту. Перевіряються ці вміння за допомогою регламентованого в часі усного перекладу словосполучень і речень, заснованих на матеріалі третьої версії і раніше вивченому в перших двох версіях мовному матеріалі, з рідної мови на іноземну; а також написання диктанту-перекладу цих же словосполучень і речень іноземною мовою при їх слуховому сприйнятті рідною. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання.

Одинадцята мета навчання на професійно-мовленнєвому етапі полягає в читанні третьої (неадаптованої) версії автентичного наукового тексту та її переказі, що відповідає *рецептивним і репродуктивним мовленнєвим умінням третього порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на ознайомлення з усім обсягом професійного змісту і його повне відтворення. Перші з них здобуваються шляхом читання і осмислення змісту неадаптованого автентичного наукового тексту, а другі – шляхом відповідей на ключові питання до прочитаного і його письмового викладу. Перевіряються ці вміння за допомогою читання неадаптованого незнайомого наукового тексту на педагогічну тематику і його письмового викладу. Безпомилкове відтворення більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшістю студентів свідчить про можливість висунення наступної мети навчання.

Дванадцята мета навчання на цьому етапі полягає в написанні власного наукового тексту на основі інтерпретації прочитаного в третій версії автентичного наукового тексту. Такі вміння здобуваються шляхом читання неадаптованих міні-текстів на педагогічну тематику і їх письмового викладу у власній інтерпретації, що відповідає *продуктивним мовленнєвим умінням третього порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на письмовий виклад оригінальних текстів на педагогічну тематику. Перевіряються ці вміння за допомогою складання письмових коментарів до неадаптованих наукових текстів. У випадку безпомилкового засвоєння більше 70% обсягу матеріалу, що вивчається, більшою частиною студентів можна говорити про висунення наступної мети навчання.

Тринадцята мета навчання на професійно-мовленнєвому етапі полягає в написанні власного наукового тексту на основі аналізу прочитаного в третій версії автентичного наукового тексту. Такі вміння здобуваються шляхом письмового та усного викладу: актуальності, переваг і недоліків прочитаного; а також рекомендацій щодо його практичного застосування, що відповідає *продуктивним мовленнєвим умінням четвертого порядку*, тобто мовленнєвим діям, спрямованим на письмовий виклад власних наукових текстів, заснованих на аналізі змісту і лінгвістичному матеріалі оригінальних педагогічних першоджерел. Перевіряються ці вміння за допомогою складання письмових рецензій на запропоновані частково адаптовані тексти науково-педагогічного характеру англійською мовою.

На цьому процес навчання не закінчується, тому що він знаходиться в постійній динаміці і досягнення останньої мети навчання свідчить лише про можливість продовження розвитку цих умінь на більш високому рівні, що виходить за межі теми нашого дослідження. Такими вміннями, наприклад, є: написання наукових аналітичних робіт у вигляді дисертацій, монографій та експертних відгуків на них.

Висновки. Таким чином, спираючись на запропоновану нами методику, магістри педагогічних спеціальностей отримують можливість розвитку вмінь іншомовного наукового мовлення шляхом вивчення англійських наукових першоджерел та складання на їх основі як вторинних наукових текстів у вигляді коментарів до прочитаного, так і власних наукових текстів (рецензій) за фахом. Така організація навчання дозволяє інтегрувати навчальну та професійну діяльність студентів і сприяє становленню їх професійної компетентності.

Література:

1. Константинова Л. А. Лингводидактическая модель обучения студентов-нефилологов письменным формам научной коммуникации: Монография / Л. А. Константинова. – Тула: Известия Тул. гос. ун-та, 2003. – 173 с.
2. Рыбина Т. Н. Методика обучения научной речи на английском языке слушателей факультета повышения квалификации: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / Т. Н. Рыбина. – СПб, 2005. – 24 с.
3. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія / Яхонтова Т. В. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 420 с.
4. Комарова Ю. А. Дидактическая система формирования научно-исследовательской компетентности средствами иностранного языка в условиях последипломного образования: автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностраный язык)» / Ю. А. Комарова. – СПб, 2008. – 50 с.
5. Смит Т. В. Формирование лексических навыков научной речи на английском языке у слушателей краткосрочных курсов повышения квалификации: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / Т. В. Смит. – СПб, 2007. – 26 с.

6. Аносова Н. Э. Технология формирования общенаучной иноязычной лексической компетенции студентов технического вуза: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н. Э. Аносова. – СПб, 2009. – 19 с.

7. Васильева Е. В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / Е. В. Васильєва. – К., 2005. – 20 с.

8. Колмакова О. А. Методика обучения иноязычному научному выступлению будущих экономистов-международников (английский язык): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / О. А. Колмакова. – Иркутск, 2008. – 22 с.

9. Хуторской А. В. Современная дидактика / А. В. Хуторской. – М.: Высшая школа, 2007. – 639 с.

10. Мартинова Р. Ю. Цілісна загально дидактична модель змісту навчання іноземних мов: Монографія / Р. Ю. Мартинова. – К.: Вища шк., 2004. – 454 с.

11. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.

References:

1. Konstantinova L. A. *Lingvodidakticheskaya model' obucheniya studentov-nafilologov pis'mennym formam nauchnoj kommunikacii* [Lingvodidactic model of teaching students of non-language specialties written forms of scientific communication]: monograph. Tula: Izvestiya Tul. gos. un-ta. 2003. 173 p. (rus)

2. Rybina T. N. *Metodika obucheniya nauchnoj rechi na angliiskom yazyke slushatelej fakul'teta povysheniya kvalifikacii* [Methodology of teaching English scientific speech to the listeners of advanced training faculty]. Doctoral Dissertation: 13.00.02. (Theory and methodology of education). St.-Petersburg. 2005. 24 p. (rus)

3. Yakhontova T. V. *Lingvistychna genologiya naukovoї komunikaciyi: monografiya* [Linguistic genology of scientific communication]: monograph. L'viv: Vy'davny'chy'j centr LNU im. Ivana Franka. 2009. 420 p. (ukr)

4. Komarova Yu. A. *Didakticheskaya sistema formirovaniya nauchno-issledovatel'skoj kompetentnosti sredstvami inostrannogo yazyka v usloviyah poslediplomnogo obrazovaniya* [Didactic system of formation of research competence by foreign language means in terms of postgraduate education]. DPhil: 13.00.02. (Theory and methodology of education). St.-Petersburg. 2008. 50 p. (rus)

5. Smith T. V. *Formirovanie leksicheskikh navykov nauchnoj rechi na angliiskom yazyke u slushatelej kratkosrochnykh kursov povysheniya kvalifikacii* [The formation of lexical habits of English scientific speech at listeners of short term refresher courses]. Doctoral Dissertation: 13.00.02. (Theory and methodology of education). St.-Petersburg. 2007. 26 p. (rus)

6. Anosova N. E'. *Tehnologiya formirovaniya obshchenauchnoj inoyazychnoj leksicheskoy kompetencii studentov tehničeskogo vuza* [The technology of forming general scientific foreign language lexical competence of technical university students]. Doctoral Dissertation: 13.00.08. (Theory and methodology of professional education). St.-Petersburg. 2009. 19 p. (rus)

7. Vasy'l'yeva E. V. *Navchannya studentiv movny`x special`nostej napy`sannya naukovogo problemno-tematy`chnogo povidomlennya anglijs`koyu movoyu [Teaching writing research paper in English to Students of Philology]. Doctoral Dissertation: 13.00.02. (Theory and Methodology: Germanic Languages). Kyiv. 2005. 20 p. (ukr)*

8. Kolmakova O. A. *Metodika obucheniya inoyazychnomu nauchnomu vystupleniyu budushchih e'konomistov-mezhdunarodnikov (angliiskii yazyk) [Methodology of teaching foreign scientific speech to future international economists (English)]. Doctoral Dissertation: 13.00.02. (Theory and methodology of education). Irkutsk. 2008. 22 p. (rus)*

9. Hutorskoj A. V. *Sovremennaya didaktika [Modern didactics]: monograph. Moscow: Vysshaya shkola. 2007. 639 p. (rus)*

10. Marty`nova R. Yu. *Cilisna zagal`no dy`dakty`chna model` zmistu navchannya inozemny`x mov [A holistic generally didactic model of teaching foreign languages content]: monograph. K.: Vy`shha shkola. 2004. 454 p. (ukr)*

11. Bespal'ko V. P. *Slagaemye pedagogicheskoy tehnologii [The summands of educational technology]: monograph. Moscow: Pedagogika. 1989. 192 p. (rus)*